

(א) [ב"מ טו: קי: ע"ש עיני
מוספות ב"מ טה. ד"ה
הנחאל] (ב) [ב"מ סו: א
א] פ"י חוליות (ד) טוכה לב,
(ה) אכל בכוהה פ"י רש"י
פירוש אחר

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה נחלקה
וכי בתשובת הגאונים
נחלקה החימות:

הגהות הגר"א

[א] תו"ח כל כ"י א"ע
כו. י"ב ור"ף תוך דמס
בשבתא דמנינא וכן
מתנת הולאה וע"י (א"ל
ל"ל ותמרוך) זה קושט
המ"מ על המצ"ס ממני
דכאן וכן הלא דס"פ
המפקד וע"י בגמרא ר"ש
פ"י ע"ד:

לעני רש"י

טרינקיי"ש [טרינקיי"ש].
גור-עין-בול-עין.
אישקוב"א. מטאטא.

מוסף רש"י

הניחא למאן דאמר.
פלוניתא היא כמנונית
(ב"מ א: א) אי אית ליה זוזי
ללוקח. לפרוע חובו, לא
מצי מסלק ליה לבעל
חוב. מן ארעא, דבעל חוב
קמיס. שפיר. דמיני למימר
דהיא דיש קרקע מותר
על חוב עם השבח, מסלק
ליה ללוקח חוץ על כחו
ללוקח ולא מיני אמר לוקח
הז' ל' מן ארעא שיעור
שבת, דלמך כוליה דדי
ואת ירדת בה שלח גרשות
(ב"מ טו:) דארעא מעיקרא
דידיה הוי והוא דנתת לה
שלח גרשות שקל שבתא
חוץ ולא כדארעא האיל
והוא מסק ביה שיעור
ארעא כולה (שם ק"ה).
בגין דשוייה ניהליה.
ליה לבעל חוב, אפותיקי.
לא ארעא והכל מוריס חו
דלי הוי ליה זוזי ללוקח לא
היה מיני מסלק ליה (שם
טו.) נחלקה החימות.
שני עליו עליונים אמנעיס
שם השדה כלה נחלקו
זה מה ונסקדה השדה
עד העלון שלמטה מהם.
חומת, לפי שמדוקין
כמאומים (שם רב"ב).

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

צו.

עין משפט
נר מצוה

לא יהא לך פרעון אלא מזה. ואי נמי הוו ליה זוזי ללוקח לא
מצי מסלק ליה: מה שהשביח מכה. ושקיל לוקח מנהלה או שליש
או רביע וכן יורש. אי נמי כוליה שבתא כמתניתין מפני תקנת
השבים כדאמרן לעיל בשמעתא קמייתא [ד: ע:]: כל זכום שפסל ליהו.

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הא דמסיק ביה כשיעור ארעא ושבתא הא
דלא מסיק ביה אלא כשיעור ארעא אמר
ליה (ה) הניחא למאן דאמר אי אית ליה זוזי
ללוקח לא מצי מסלק ליה לבעל חוב שפיר
אלא למו"ד אי אית ליה זוזי ללוקח "מצי
מסלק ליה לבעל חוב לימא ליה אי הוו לי
זוזי הוה מסלקינא לך מכוליה ארעא השתא
הב לי גריוא דארעא שיעור שבתא אמר
ליה הכא במאי עסקינן כגון דשוייה ניהליה
אפותיקי (ג) דאמר ליה לא יהא לך פרעון
אלא מזה: אמר רבא גזול והשביח ומכר
וגזל והשביח והוריש מה שהשביח

מכר מה שהשביח הוריש: בעי רבא השביח לוקח מהו בתר דבעיא
יהדר פשטה מה מכר ראשון לשני כל זכות שתבא ליה: בעי רבא
השביח עובד כוכבים מהו א"ל רב אחא מדפתי לרבינא ה"תקנתא לעובד
כוכבים ניקו ונעבוד אמר ליה לא צריכא כגון דזבניה לישראל סוף סוף
הבא מחמת עובד כוכבים הרי הוא עובד כוכבים לא צריכא כגון דגזול
לישראל זבנה ניהליה והשביחה עובד כוכבים והדר עובד כוכבים זבנה
לישראל מאי מי אמרינן כיון דמעיקרא ישראל והדר ישראל עבדי רבנן
תקנתא או דלמא כיון דאיבא עובד כוכבים באמצע לא עבדו ליה רבנן תקנתא
י'תיקו: אמר רב פפא יהא מאן דגזול דיקלא מחבריה וקטליה אע"ג דשריא
מארעא לארעא דידיה לא קני מאי טעמא מעיקרא דיקלא מיקרי והשתא
נמי דיקלא מיקרי דיקלא ועביד (ג) גובי לא קני השתא מיהת גובי דדיקלא
מיקרי (ג) גובי ועבדינהו כשורי קני כשורי רברבי ועבדינהו כשורי זוטרי
לא קני (ג) עבדינהו קצוצייתא קני אמר רבא (ה) יהא מאן דגזול לוליבא
ועבדינהו הוצי קני דמעיקרא לוליבא מיקרי והשתא הוצי ועבדינהו
חופיא קני מעיקרא הוצי והשתא חופיא ועבדיה שרשורא לא קני
מאי טעמא דהדר סתר ליה והוי חופיא (ז) בעי רב פפא נחלקה החימות
מהו תא שמע דאמר רבי מתון אמר רבי יהושע בן לוי ניטלה החימות פסול
מאי

הא דמסיק ביה שיעור ארעא ושבתא. פירוש הא דקאמר שמואל
ב"ח גובה את השבח כמין דמסיק ביה שיעור ארעא ושבתא
גובה את השבח כנסן מן הלוקחות ונראה דגם מיתמי גבי ב"ח
השבח כנסן ואין נותן דמים כמו מן הלוקחות ואע"ג דאין להם
על מי לחזור והוי כמו מתנה דלא גבי
מינה ב"ח שבתא כדמשמע בפ"ק דב"מ
(דף טו. ושם ד"ה ב"ח) דדוקא מלקוחות
גובה לפי שפסל לו מוכר ללוקח אלא
איקוס ואשפיז ולדמי ואמריק וזבני
אלין אינון ועמליהון ושכחיהון אבל
מתנה דלא כתב ליה הכי ואין לו על
מי לחזור לא מכל מקום גובה מן
היתומים משום דכרעיה דלזכוון
ניניהו כדמוכח בפרק יש בכור (בבבב
דף נב.) דתנן אין הבכור נוטל בראוי
ולא בשבט ולא האשה כמתנה ולא
הבנות מנכסים משועבדים בגמרא
והאמר שמואל ב"ח גובה את השבח
ומשני מקולי כתובה שנו כאן ומוזנות
בנות נמי תנאי כתובה כמתנה דמי
והתם משבח יתומים מיירי דלמי
משבח לקוחות א"כ מאי איריא דלא
טרפי בנות משבח והא מגוף הקרקע
נמי לא טרפי דאין מוליחין למוזן האשה
והבנות מנכסים משועבדים אלא
בשבח יתומים מיירי ודוקא כתובת
אשה ומוזנות דקילי לא גבי משבח
אזל שאר ב"ח גבי ובקונטרס פירש
התם מוזן הבנות כגון נשא אשה
ופסק לזון בתה ה' שנים ולפירושו אין
ראיה דלמי מיירי שפיר שבח
לקוחות אבל לא נהירא דא"כ ה"ל
למיתני ולא בת אשמו למוזנות ועוד
דלא שייך זהו תנאי כתובה והא דלמך
בהמקבל (ב"מ דף קי.) יתומים
אומרים לנו השבחה ואין השבח שלך
משמע דלא גבי משבח יתומים התם
מיירי שעשה אפותיקי ואמרי לנו
השבחה ותן לנו יציאה כדן היורד
מאי

למך שדה חזירו שלא גרשות וכן מוקי לה במסקנא בעשאו אפותיקי וגם בתחילה וגם
להציא ראיה מ"ט ארעא כיון דלגובינא קיימא כמאן דגביא דמינא ואי לא מיירי דשוייה אפותיקי אמאי הויא בחוקת ב"ח ויתמי
נייתו ראיה דכרבה ארעא בחוקת יתמי קיימא דמי זכוי ועל ב"ח להציא ראיה אלא דמי בעשאוהו אפותיקי איירי
וגרע כחו של בעל חוב טפי זמה שעשה לו הלוה אפותיקי דהויא כחמת משדומי דמשלם יציאה למי שמשביח ואילו לא עשאו אפותיקי
היה גובה הכל מן היתומים בלא פריעת יציאה כמו מלקוחות דכפיישמי והשתא מצינו למימר דבלקוחות נמי אם עשאה אפותיקי יש לו
לשלם ללוקח היציאה אפי' מסיק ביה שיעור ארעא ושבתא ולמסקנא דמוקי לה הכא בעשאה אפותיקי לא נחלק עוד בין מסיק ביה
שיעור ארעא ולא מסיק ובטל במסקנא אותו חליוק דכיון שעשאו אפותיקי משלם יציאה אע"ג דמסיק שיעור ארעא ושבתא ומיהו יש
לחלק דבלקוחות כיון שיש להם על מי לחזור היכה דמסיק שיעור ארעא ושבתא אינו פורע יציאה אפי' עשאה אפותיקי דמשום דעשה
אפותיקי לא יגרע כח ב"ח כן שיש ללוקח על מי לחזור דדוקא לומר דבמסקנא דמוקי לה בעשאה אפותיקי לא קרין למה שהיה
נחלק בין מסיק ביה שיעור ארעא ללא מסיק שהרי כל אלו דברי רב אשי שהיה משיב לרבינא דבכל הספרים כתוב אמר ליה
הא דמסיק ביה שיעור ארעא כו' א"ל הכא במאי עסקינן דשוייה ניהליה אפותיקי ואין דומה שהיה חוזר מדבריו הראשונים
ומיהו אור"י לפי הספרים שכתוב בהן אמר ליה כאלו שבתא המגיע לתפסין כאן כו' אותו מירון ודאי לא קאי ומיהו ברוב הספרים
גרסינן וכי תימא כאן בשבח המגיע לתפסין כו': ה"ניחא למאן דאמר כו'. פלוגתא היא בפרק מי שהיה נשוי (בבבב דף טז: ושם)
גבי ההוא גברא דהוה מסקי ביה אלפא זוזי ומאן דאית ליה דלא מצי מסלק ליה היינו רמי בר חמא דסבך התם למימר דהיינו מתניתין:
ב"ר זכות שתבא ליה. [א] אע"ג דבפ"ק דב"מ (דף טו: ושם) משמע דאפי' לרז דלמך יש לו שבח בשלל הכיר בה שאינו שלו ולקחה
היינו מנגזל אבל גזול לא יהיב שכן היינו בפרק שאין גזולת גופיה לית ליה שבח אבל הכא דמטלטלין שיש שבח לגזולן
מפני תקנת השבים גם ללוקח ממנו יש לו: דג"ר דיקרא ופטר"ה. אע"ג דגזול בהמה וקטלה קני התם הוי שיעור דמיכר טפי:
נחלקה החימות כו'. מלא ר"י בתשובת הגאונים (ה) ניטלה החימות אותו הולא העליון בראש הלולב שאין הולא למעלה הימנה
והוא כשני הולין בדוקין זה בזה ונקראין תימות וכן משמע מתוך ה"ג שרונים לפרש כן ולדבריהם לא ימנא לנו לולב כשר
כי בטורח נמלאין אותו שיש להם תימות כזה אפי' אחד זה' מאות ויש לומר שאף לדבריהם אין פסול אלא שהיה מתחילה כענין זה ונחלק
ששנתה מצרייתו ובקונטרס פירש נחלקה תימות שני עלים עליונים אמנעיס ששם כלה השדרה נחלקה זה מזה ונסקדה השדרה עד
העליון של מטה מהן ומתוך פירושו משמע שנסקדה כל כך שגרה העליון העליונים חלוקין ומפוזרין זה מזה ועוד אור"י דיש מפרשים שכל
עלי הלולב כפולין כל אחד לשנים ויש בראש הלולב בסוף השדרה כ' עליון יוצאין ממנה שכל אחד כפול לשנים כאשר עלי הלולב ואותם שנים
עליו הולאין מראש השדרה נקראין תימות ואכהו זעי נחלקה מזה את השדרה מזה את השדרה ויהיה אין רוב הלולבין
נמלאין כענין זה ומכל מקום יש לומר דבעי דמי משתכח כה"ג תימות ומחלקה מהו: ה"ניחא לחימות פטר"ה. נראה לר"י דהא
דלמך כשר ראשו פסול היינו שנקטמו הרבה מן העליון תדע דאין לך נקטס יותר מנצטילת החימות ומשמע דוקא ניטלה אבל
נקטס כשר ועוד אר"י דלמי למימר דניטלה אכטריכא ליה דס"ד דהוי דר טפי כשניטלה כולה יותר מנקטס:

כו א ב מ"י פ"א
המלכות מלה וזה
ה' ו סגנון עשין ט טושי"ע
ח"מ סמוך קטו ספיק ב:
כו ג ד מ"י פ"ב מהל'
מילה הלכה ד עיין
בהשגות ובמ"מ סגנון עשין
עג טושי"ע ח"מ סמוך ספיק
ספיק ד:
כה ה מ"י שם הלכה ה
טושי"ע שם ספיק ה:
כז ו מ"י שם טושי"ע שם
ספיק ו:
ל ז ח ט מ"י שם הלכה
יג סגנון שם טושי"ע ח"מ
ספיק ח:
לא י כ מ"י שם הל' ד
טושי"ע שם ספיק ט:
לב ל מ"י שם טושי"ע שם
ספיק י:

רבינו הנאל

הב לי גריוא דארעא.
פ"י גריוא מידה. אמר
רבא גזל והשביח ומכר,
גזל והשביח והוריש
מה שהשביח מכר ומה
שהשביח הוריש. רבי
הנאל זצ"ל רוב
המפרשים פירשו הך
דרבא שגזל קרקע
והשביחה. דיקלא ופסקיה
בגובי גובי נמי לא
קני. מ"ט השתא נמי
גובי דדיקלא מיקרו.
פ"י החיכות. עבדינהו
קצוצייתא קני. פ"י שעושין
ממנו צינור. אמר רבא האי
מאן דגזול לוליבא ועבדא
הוצי קני. מ"ט דמעיקרא
לוליבא והשתא הוצי.
הוצי ועבדינהו הפיא קני.
מעיקרא הוצי והשתא
הפיא ועבדינהו
שישורא לא קני. מאי
טעמא דהדר סתר ליה והוי
אפיא. והוא כעין שבירה
מעין פרצה. נפרדו עליו
כשר, שנתפרדו בחוצין.
פ"י אחו גזל לוליבא
ועבדיה הוצי שנטל עליו
עלה עלה בלבד. גזל הוצי
ועבדיה הפיא. שחילק
את העליון וקרין ועשאן
לטאט הבית. שישורא
חבל קטן.